

MIĘDZYSZKOLNA LIGA PRZEDMIOTOWA

JĘZYK POLSKI

Treści, które powinien opanować uczeń przystępujący do konkursu zostały wybrane z podstawy programowej i stanowią bazę do konstruowania zadań zawartych w arkuszu konkursowym w roku szkolnym 2025/2026. Czas trwania – 60 minut.

ZAKRES MATERIAŁU:

I. Kształcenie literackie i kulturowe:

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- rozdziela gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich; [...]
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje; [...]
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
- porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie; [...]
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa; [...]
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe:

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:
 - a. rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
 - b. rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
 - c. odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
 - a. rozumie znaczenie homonimów;
 - b. rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
 - c. rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.
3. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:
 - a. wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
 - b. poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
 - c. poprawnie zapisuje samogłoski ustne i nosowe, spółgłoski twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne;
 - d. zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi:

1. Elementy retoryki. Uczeń:
 - a. funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
 - b. gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
 - c. tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
 - d. wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
 - e. odróżnia przykład od argumentu;
 - f. przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
 - a. tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad;
 - b. wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje; [...]

c. formułuje pytania do tekstu.

Uczeń powinien znać lektury obowiązkowe wskazane w podstawie programowej, szczególnie zwrócić uwagę na:

1. Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz*,
2. Aleksander Kamiński *Kamienie na szaniec*,
3. Maria Konopnicka *Rota*,
4. Tadeusz Różewicz *Ocalony*,
5. Ferenc Molnar *Chłopcy z Placu Broni*.

W swojej pracy uczeń może również odwołać się do lektur obowiązkowych wskazanych w podstawie programowej.